

Ročník: 96 | číslo: 33 | 14. srpna 2016 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Jeviště

Na severu Orlických hor, v sedle Vrchmezí, je zapomenuté místo, zvané Jeviště. Z letopisů lze vyčíst, že „obyvatelé podhůří sem rádi chodili, aby se dozvěděli, co je ve světě nového.“ Zvláštní – dočítat se v době internetu, že někdo musel supět do kopce celé hodiny, aby se před ním otevřelo „jeviště světa“ jen o pár desítek kilometrů dál. A to se mu ještě ke všemu nabídl obraz s hodně nízkým rozlišením. Co asi tenkrát mohl takový výletník spatřit a rozlišit?

Jen to, co bylo z takové výšky patrné, a vlastně i podstatné. Řádění povodně nebo následky sucha, cizí armádu, která táhne do země nebo už konečně zase ze země, zanedbaná nebo naopak dobře obdělávaná pole. Panorama, které se mu otevřelo, stálo za to – malichernosti, zbytečnosti i starosti zůstaly kdesi dole. Opakovaný výstup mu poskytl srovnání, a tedy i nadhled časový. Smysl pro detail poutník jistě neztratil, vždyť bylo potřeba vrátit se k všedním povinnostem – k rodině, práci, na pole a k domácímu zvířectvu. Od uspokojení zvědavosti tehdy dělilo nikoliv jedno kliknutí, ale hodiny dlouhý výstup. A tak, když už někdo stál na hoře, stálo za to se po té námaze zastavit, oddechnout a vnímat pozorně. Jeden mudrc kdysi zhruba řekl: „Z vrcholků hor a hřbitovů jeví se věže velkoměst jako věže marnosti.“ Ze hřbitova se jistě zatím dívat nechceme a také nemůžeme, z kopců to ale jde určitě. A veseleji.

Podobné zastavení a nadhled v čase i místě, tolik důležitý pro věci světské i duchovní, vám, milí čtenáři, chce nabídnout toto vydání, věnované dovolené a odpočinku. Nějaký ten pěkný výlet, zajímavé čtení a požehnané léto přeje redakce. VD

Na titulní straně: Kosatcové experimenty Léto mě inspirovalo k další experimentální tvorbě, kde příroda, drobnohled vědy a experimentální umění tvoří obrazce kosatců, které kvetou na zahradě. Barvy divoké dokážou zaujmout, neboť tak je vytvořila štědrá a malebná příroda. Počítačové programy fungují jako mikroskop, vždyť zachycují detaily, o nichž by se nám v tomhle uspěchaném světě ani nesnilo. Přírodu respektují, přírodu obdivují – jen vstoupit do tajů uvedených barvitých detailů. Právě kosatce reprezentují horké období, které se podobá tropům. A tak žijme nadšením pro reálný i virtuální svět, aby byl šťastný a přívětivý.

Václav Kovalčík

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Tábor rodin s dětmi v Železné Rudě

Penzion Husita v Železné Rudě hostil tábor rodin s dětmi. Na rozdíl od týdne minulého se jednalo o děti věkově mladší. I pro ně dokázaly sestry Zuzana Kalenská a Debora Chytilová připravit pestrý program. Ten se celý nesl ve znamení Praotce Noeho. Vždy večer dětem i dospělým četly a vyprávěly příběhy nejen o této biblické postavě. Jinak jsme se pochopitelně věnovali činnostem, které k táborům patří. Koupání, výlety, sbírání hub a borůvek, hry, stopovačky, noční hra, opékání vuřtů a mnoho

další zábavy. Naše poděkování patří také všem, kdo se starali o žaludky malých i velkých strávníků. Děkujeme rovněž Plzeňské diecézi Církve československé husitské, která nám poskytla uvedený penzion zdarma. Děti i dospělí odtud odjíždějí osvětleni nejen na těle, ale především na duchu. Vždyť podobných setkání není nikdy dost. Všichni se už těšíme na shledanou v Železné Rudě příští rok. Ahoj...

Ad honorem Jesu – Ke cti Ježíše
Bratr Slávek

NAD PÍSMEM

Mějme i nadále rádi bližní, kteří nejdou po naší cestě

L 12,51-53

Myslíte, že jsem přišel dát zemi pokoj? Ne, pravím vám, ale rozdělení! Neboť od této chvíle bude rozděleno v domě pět lidí: tři proti dvěma a dva proti třem; budou rozděleni otec proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti snaze a snacha proti tchyni. L 12,51-53

Slyšíme kolem sebe i čteme tolik řečí o lásce, snášenlivosti, pokoji, odpouštění, trpělivosti a pokorném přijímání. V evangeliích i listech. Z kazatelny na kazatelnu, napříč církvemi. Moudře pokyvujeme hlavami, když slyšíme to, k čemu jsme i my sami po určitých životních peripetiích dospěli, totiž, že není nic důležitějšího v lidském životě, než je ten druhý, s nímž se o život dělíme. A není snad největším přikázáním milovat? Bližního, sebe, Boha. Bez partnerů se cítíme pustí. Bez dětí bezsmyslní. Bez rodičů opuštění. Bez společenství druhých osamocení. A tak se snažíme, aby naše rodiny byly spokojené, aby místo, kde žijeme, bylo přívětivé pro všechny příchozí, aby naše víra byla nesená skutky. Pak po všech těch řečech a námazech dospějeme ke 12. kapitole Lukášova evangelia, konkrétně 51. verši. Předchozí verše 12. kapitoly jsou ještě pochopitelné, varují před pokrytectvím, nabádají ke statečnosti, odrazují od chamtivosti, ujišťují o nevyčerpatelnosti pokladu v nebi a vyzývají k bdělosti. Samé vyšší principy a hodnoty. Ale onen 51. působí, jakoby sem ani nepatřil. Kam se poděla laskavost, pokoj, odpouštění?

Z poklidné blahosklonnosti a rozjímání o tom, co je dobré a co zlé a jak se nám za to dobré dostane odměny, najednou přichází stříh. Obraz se mění a na plátně místo osvíceného spasitele v daleké Galileji se zjevuje Ježíš jakoby vprostřed westernového městečka, bederní rouška je nahrazena jelenicovými kalhotami se spoustou trásní, jedno oko chmurně přimhouřené, zuby odhalené a na rtech divoký úsměšek: „Myslíte, že jsem přišel dát zemi pokoj? Ne, pravím vám, ale rozdělení,“ a odchvátá do zapadajícího slunce, aby započal v šíření nekľidu a strachu. My se však nebojíme, neboť my víme, že Ježíš takový není, je odpouštějící, je mírumilovný, trpělivý. Koneckonců při čtení se tato pasáž dá vždycky přeskocit a často to také děláme. Nechceme ze zcela pochopitelných důvodů číst nic o rozdělení, o násilí, o svárech, chceme se cítit šikovní, oduševnělí a v pohodě se sebou i s okolím. Navíc paní Macháčková by mi řekla, že ona to zažila, rozdělení v rodině, kdy s ní babička jejího muže nemluvila, protože ho přetáhla od katolíků k „nám“. A takových příkladů by jistě bylo víc, i sporů v rodinách, která že ta církev je ta správná. Už miň znám lidí, co se nevdají kvůli církvi, ale kvůli přesvědčení. Pamatuji si vlastně jen na jednoho pána, jenž dostal od nového duchovního v obci kázáníčko, že církvi je třeba věnovat víc, než jen hodinu nedělních bohoslužeb. Bylo z toho spousta smutku, neboť se všeobecně vědělo, co nevěděl nový duchovní a proč je někdy dobré nesoudit příliš rychle, že pánovi se za to, že chodí v neděli do kostela, doma škaředě posmívají a každou tu pouhou hodinu za týden si musí více než řádně odpracovat. Namítáte, že v 51. verši jde o víc než o nějakého pána a jeho ženu. Že jde o věci eschatologické a soteriologické. O střet mocností. O vládu a vykoupění. Možná. Zcela jistě vím, že tam jde o mne a o moji spásu, o můj vztah, ne ke Kristu, ale s Kristem. O to, v jakém pořadí ona největší přikázání v mém životě stojí – já, bližní, Bůh – či – bližní, já, Bůh – nebo jsem natolik daleko, abych mohla říct – Bůh, bližní, já. Kdyby mě náhodou Hospodin vyzval, obětuj svého syna Izáka, byla bych schopna jít? A co víc, v ten rozhodující okamžik uslyšet a syna

13. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Bože, povstaň, rozsud' zemi, dědičně ti patří všechny pronárody! ŽALM 82,8

První čtení: Jeremjáš 23,23-29

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV):

2. Abychom v boji s pokušením a hříchem u Pána církve pomoc hledali a nalézali, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom byli uzdraveni z duchovní slepoty a moci Boží se otevřeli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, dej, ať pochopíme, v čem spočívá pravá víra, naděje a láska, abychom kráčeli cestou tvého Syna! Osviť nás, Bože, svým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Židům 11,29-12,2

Evangelium: Lukáš 12,49-57

Verše k obětování: Žalm 95,1-2a

Verše k pozhnání: 1. Te 5,19-21

Modlitba k pozhnání:

Panovníku Hospodine, prosíme tě, spolu se svátostí chleba a kalicha nás obdaruj duchem stálosti, abychom setrvali v dobrém díle a zůstali věrni zákonu tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 40, 86, 145, 165, 171, 297

nezabít? Na které straně budu shledána, až přijde čas, mezi kozly či mezi ovčemi? Jak silné je moje přesvědčení, že Ježíš je Kristus? Natolik, abych doma snášela výsměch a neodpadla? Jan Křtitel vysvětluje zástupům: „Já vás křtím vodou; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. Pšenici shromáždí do své sýpky; ale plevy spálí ohněm neuhasitelným.“ Jsem natolik zapálena pro Krista či v Kristu, aby mne už žádný jiný plamen nesežehnul? Nejen učedníkům v Getsemanské zahradě platí slova: Bďte a modlete se, abyste nevěšli do pokušení. Duch je sice připraven, ale tělo je slabé. Přesto nejen Pavel uslyšel od Pána: Stačí, když máš mou milost, vždyť v slabosti se projeví má síla. Dále pak čteme: Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. Milostí jste spaseni! Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn, aby nadcházejícím věkům prokázal, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám. Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Ef 2,4-10)

Petra Tamchynová

Pane náš, Ježíši Kriste,
s pokornou myslí zde stojíme před dárce svého života a prosíme,
aby nám dal nalézt úzkou cestu ke svému království,
aby nám dal dostatek moudrosti a síly hledat pravdu
a osvědčovat ji na svém chování i jednání,
abys nám pomáhal otevírat dveře pro přijetí tvého evangelia
v myslích těch, kdo tě hledají a touží po tobě.
Ne pro naše uspokojení z úspěšného misijního díla,
ale protože tvá láska dává naději, tvé odpouštění přináší pokoj,
prostřednictvím tvého milosrdenství nacházíme život
v jeho plnosti a velkoleposti. Buď nám pozhnáním a oporou. Amen.

Země, kde je Bůh blízko

Řeč bude o Banátu, oblasti v jihozápadním Rumunsku, kde se v první polovině devatenáctého století usídlila na tehdejší poměry celkem početná česká menšina. Čeští osadníci, nejvíce ze středních, západních a východních Čech, sem přišli v několika vlnách. První přišli dělníci najatí na těžbu dřeva, kteří roku 1823 založili první vesnice pojmenované po dcerách svého zaměstnavatele, Svatou Helenu a Svatou Alžbětu. Chuť opustit starou vlast a začít v daleké cizině byla velmi silně podpořena příslibem bezplatného přidělení půdy a materiálu na domy, což bylo v době chronického nedostatku pozemků, nastalého v souvislosti s prudkým nárůstem počtu obyvatel v českých zemích, nesmírně lákavé. Až po příchodu na místo nového domova se ukázalo, že situace není tak růžová, jak ji vymalovali tehdejší agitátoři. Slíbená půda byla dosud ukryta pod hlubokými lesy, obývanými divou zvěří, a tytéž lesy ukrývaly i onen slibovaný stavební materiál. Platby za práci v lese

nostech velmi obávala dalšího tureckého vpádu a chtěla na něj být co nejlépe připravena. Budování hraničářských oddílů bylo příčinou další migrační vlny, kdy byly v letech 1827-1828 založeny další české vesnice: Gerník, Bígr, Rovensko, Eibental, Frauvižn, Poňaska a Šumice. Tuto vlnu zajišťoval stát a byla poněkud

turou. Během druhé poloviny devatenáctého století byly ve všech vesnicích vybudovány školy a kostely, do kterých přišli graduovaní učitelé a kněží. Do té doby zajišťovali tyto služby vzdělání členové vesnické komunity.

Až na záhy zaniklou Svatou Alžbětu, Poňasku a Frauvižn se české vesnice za-

začaly brzy váznout. Navíc se ukázalo, že slibované věci byly zdarma jen z části a zbytek bylo nutné splácet. Cesty zpátky však nebylo.

HRANIČÁŘI

Řešením se ukázalo přijetí do hraničářských oddílů, zajišťujících ochranu tehdejších jihovýchodních hranic rakouské monarchie, která se po minulých zkuše-

lépe organizovaná. Nově přicházející obyvatelé dostali příslibenou půdu i něco málo do začátků. Zpočátku byli zproštěni vojenské služby a placení daní. Poté muži nastupovali do hraničářských oddílů, kde po 8 let sloužili na hraničních pevnůstkách nad Dunajem. Pevnůstky byly od vesnic místy vzdáleny až devět hodin pěší chůze, a proto probíhala služba vždy v týdenních cyklech. Během služby dostávali hraničáři zdarma stravu,

ošacení, sůl a dřevo na topení. Platili také menší daně a měli i slevu na tabák. Po skončení pravidelné služby přešli hraničáři do záloh, které měly být povolány v případě tureckého útoku, který však již nikdy nenastal. Vedle vojenské služby bylo možné provozovat hospodářství nebo živnost. I když začátky byly dosti krušné, postupem času vybudovali Češi fungující vesnice se vši infrastruk-

chovaly do dnešních dnů. Spolu s nimi se zachovalo mnohé ze způsobu života z doby, kdy naši krajané naši vlast opustili nebo se alespoň příchod novinek hodně zpomalil. České obyvatelstvo žilo v Rumunsku po celou dobu ve značné izolaci, která byla dána nejen odlišným jazykem, ale i vyznáním, protože okolní etnika, Rumuni a Srbové, jsou pravoslavní. Až donedávna byly sňatky s osobami mimo českou komunitu něčím naprosto výjimečným.

VÍRA

Silným prvkem přetrvávajícím do dnešních dnů je hluboká víra celé vsi. Víra provází každodenní život v míře, která je u nás obvyklá jen v opravdu hluboce věřících rodinách. Přes víru se běžně nahlíží na veškeré konání a posuzuje se, zda je to či ono počínání hříšné. Kromě ranní a večerní modlitby je samozřejmostí modlitba před každým jídlem. Na ranní nedělní bohoslužbu dorazí většina obyvatel a na větší svátky zůstávají doma jen ti, kdo z opravdu vážných důvodů přijít nemohou.

Banát je oblast v jihovýchodní Evropě, rozdělená na tři části: východní se nachází v Rumunsku, západní v Srbsku - Vojvodině a menší severní část v Maďarsku. Je součástí Panonské roviny, na jihu je ohraničen Dunajem, řekou Tisou na západě, na severu řekou Mureš a na východě jižními Karpaty. Čeští a němečtí osadníci, kteří do rumunského Banátu přišli v polovině 19. století z českých zemí, se nazývají počestně rumunským výrazem Pémové. V rumunském Banátu založili Češi vesnice Gerník, Rovensko, Svatá Helena, Bígr, Eibentál, Šumice, Svatá Alžběta. Čeští Němci založili severněji vesnice Wolfswiese, Weidenthal, Weidenheim a Lindenfeld. V jižním, srbském Banátu založili Češi vesnice Češko Selo a Krušice. *(Dle Wikipedie)*

České obyvatelstvo v Banátu je až na část Svaté Heleny katolické. Nekatoličtí obyvatelé Svaté Heleny byli původně evangeličtí. Vinou neuspokojivých podmínek v církevní komunitě se někteří z nich od konce devatenáctého století začali přiklánět k baptistickému vyznání. Úpadku evangelické farnosti se nezdařilo zabránit, a tak se i zbylí evangelíci v roce 1979 přidali k baptistům, kteří pak opustili svoji původní modlitebnu a začali používat původní evangelický kostel. Svatá Helena je tak jedinou českou obcí, kde najdeme dva kostely. Vzhledem k odlehlosti vesnic nezvládají kněží dojíždět do farností každou neděli. Mši svatou pak nahrazuje společná modlitba a čtení. Výjimkou je Eibentál, který je jedinou českou vesnicí, kde dosud sídlí český kněz, který v místním kostele sv. Jana Nepomuckého denně slouží mši svatou. Je jím pan děkan Václav Mašek, rodák z Gerníku. Přes svůj pokročilý věk i další těžkosti neúnavně dojíždí do dalších českých farností, aby zdejší farníkům alespoň občas zprostředkoval slovo Boží v mateřském jazyce. Češi nežijí pouze ve zmíněných vesnicích, ale tvoří diasporu v dalších vesnicích i městech, mnohdy vzdálených víc než 100 km. Když vezmeme v úvahu špatné cesty a rozmary počasí, jako letní vedra a obvyklé, často až metrové zimní závěje, jedná se opravdu o úctyhodný výkon. Ještě dnes do některých vesnic vedou

pouze prашné cesty. Asfaltová silnice do Eibentálu byla postavena teprve předloni a páteční komunikace podle Dunaje, po které je cestou do všech dalších českých farností nutné jet, jejíž stavba byla započata koncem sedmdesátých let, byla dokončena teprve loni. Za svou obětavou službu krajanům získal pan děkan v roce 2002 cenu Jana Masaryka.

HOST DO DOMU, BŮH DO DOMU

Právě vstřícnost a obětavost jsou časťmi vlastnostmi místních lidí. Dlouhá

léta v těžkých podmínkách je naučila spolupráci, vycházení si vstříc i stálé svěřování svých těžkostí Bohu. Většina z místních přistupuje laskavě i k turistům, kterých do Banátu od poloviny devadesátých let jezdí opravdu hodně. Host do domu je Bůh do domu. Proto také bývají příchodí vstřícně přijati a pohostěni. Stále je naprosto běžné se se všemi lidmi zdravít. Od pozdravení bývá často jen krátká cesta k hovoru, někdy i docela dlouhému a nezvykle bezprostřednímu. Často přijde na přetřes životní styl a nutně i víra v Boha. Je možné, že v ochotě místních lidí hraje velkou roli jejich stesk po blízkých. Mladší lidé banátské vesnice hodně opouštějí kvůli nedostatku práce. Po rozpuštění strážních oddílů začalo nacházet mnoho místních uplatnění v uhelných a azbestových dolech v okolí Eibentálu a Bígru a později i rudných dolech v blízkosti Svaté Heleny a Gerníku. Doly však byly postupně od devadesátých let zavírány a veškerá těžba skončila v roce 2007. Za výdělkem se tak musí putovat do rumunských měst nebo častěji do staré vlasti. Do rodiných vesnic se pak už jezdí jen na dovolenou.

ŽIVOT NA VSI

Možná právě i kvůli velkému odlivu obyvatel si vesnice dosud zachovávají hodně ze své původní podoby. Jsou zde povětšinou pouze přízemní domy, jen domy postavené ve svahu mají jakési polopatro využívané jako obytná místnost nebo sklep. U starých domů je patrná klasická dispozice se síní, světnicí a komorou. V síních bývaly kdysi černé kuchyně, ale zachovaná původní kuchyně je už skutečnou raritou. Na druhou stranu se můžeme ještě poměrně často setkat s dymníky, které nad čer-

nými kuchyněmi bývaly. Dymník, předchůdce komína, je vlastně obrácený trychtýř s vnitřní trámovou a proutěnou konstrukcí omazanou jilem, aby dřevo nechytlo od jisker. Na vršku dymník kryje stříška, aby do něj svrchu nepršelo a jíl se neodplavoval. Nejvíce dymníků lze najít v Bígru. Staré domy pod omítkou ukrývají původní materiály, nejčastěji nabíjené zdivo, které se sestává s hlíny promíšené s plevami a sekanou slámou, tedy stejného materiálu, který se používal pro výrobu vepřovic, navrstveného do posuvného šaluňku. Stavba je v rozích vyztužena dřevěnými tyčemi a proutky. Tuto techniku lze pozorovat u chátrajících domů, které byly opuštěny nejčastěji v souvislosti s poválečným odchodem části obyvatelstva do staré vlasti, nejčastěji do Sudet. Časté je i klasické roubení, používané nejvíce ve vysoko položeném Rovensku obklopeném lesy. Dřevěné bývají drobné stavby jako chlívky, studny a vodní mlýnky na obilí. Občas narazíme na vyslovenou raritu, kterou je i kovadlo na krávy, dřevěná konstrukce, do které se zvíře během kování upínalo. Dokud se krávy používaly k tahu, bylo jejich okování pro pohyb na zdejších kamenitých cestách nutností. Samostatnou kapitolou jsou často bohatě zdobená vrata, která dodávají vesnicím nevšední malebnosti.

TICHO NAD DUNAJEM

Vesnice jsou položeny ve velmi malebné krajině v kopcích nad Dunajem. Svatá Helena se nachází pár kilometrů od ostré hrany mohutného skalnatému dunajského kaňonu, na který je fascinující pohled z místní známé vyhlídky. Rovensko se rozprostírá na vrcholcích kopců a díky fantastickému rozhledu do kraje si ná-

vštevňík připadá jako na střeše světa. Od okolní krajiny jsou vesnice odděleny kříži, které střeží všechny přístupové cesty k vesnicím. Charakter křížů do značné míry odráží charakter vesnic. Eibentálské kříže jsou technicky nejsložitější, bígerské nesou modrou barvu, tolik typickou pro bígerské domy. Rovenské kříže bývají strohé, zatímco pro gernické je typická okázalá parádní výzdoba. Jeden z křížů Svaté Heleny pak „zdobí“ turistická značka. V posledních letech

se, bohužel, helenské kříže krčí pod stěží větrných elektráren. Výrazné kříže připomínají Boží přítomnost ve zdejší utěšené krajině, která si udržela malebný archaický ráz.

U každé z vesnic se nachází pole a pastviny, které se táhnou i několik kilometrů za ves. Místo pole by se spíše hodilo říct políčka, protože jejich délka nepřesahuje 200 a šířka 30 metrů. Většina polí ale těchto rozměrů ani nedosahuje. Protože na každém z nich je jiná plodina, nejčastěji pšenice, kukuřice, jetelina nebo brambory, vytvářejí políčka a pastviny v krajině malebnou mozaiku prokládanou křovisky, sady a mezemi s ovocnými stromy. Pro okolí Svaté Heleny a Gerníku jsou typická malá kulatá políčka na dnech sníženin, která, ač malá rozlohou, poskytují velké výnosy náročných plodin, jako je zelenina. Půda na těchto místech bývá obzvláště úrodná, protože se do sníženin stahuje voda, které je zvláště v letních měsících v této krasové oblasti nedostatek. Místní často lapidárně říkají: „Kde je dolík, tam je tolik, kde je rovno, tam je h...“ V krajině se lze setkat s malými stády dobytka, doprovázenými pastevcem nebo jen s jedním či dvěma kusy, poháněnými babičkou, opírající se o hůlku, nebo dětmi, kterých ale ve všech vesnicích díky vystěhovalectví rapidně ubývá. Tím, jak je krajina členitá a místy dosud tradičně obhospodařovaná, v ní najdeme hodně druhů rostlin a živočichů, které z naší přírody mizejí.

Při pohledu na celý ten klid a dávný řád mě vždy napadá jedině: „Bože, prosím, neopouštěj zdejší lidi a nepřestávej žehnat zdejšímu kraji...“

**Text a foto
Hana Skálová**

Odpočinkem následovat Ježíše

Potřebujeme přestávky. Když Ježíš vybídne apoštoly „Pojďte jen vy sami stranou na opuštěné místo a trochu si odpočítejte,“ (Mk 6,31) dostávají tak do jisté míry nové poslání: nikoliv pracovat stále na vinici Páně, ale odpočinout si a zotavit se, strávit s ním prázdniny. Mají Ježíše následovat nejen v jeho činnosti, ale i v odpočinku. Těmito slovy mluví Ježíš i na nás. Potřebujeme přestávky na nadechnutí, čas na ticho a klid, kdy jsme pouze s ním. Každý den nás povolává k tiché chvílce modlitby, každý týden ke dnu odpočinku a tu a tam k delší době, kdy jsme s ním o samotě. Máme se odpoutat od svého každodenního jednání, abychom se dokázali podívat na svůj každodenní život s odstupem a novými očima. Následujeme-li Ježíše do samoty a odpočinku, přeneseme nás to přes všechny kritické životní události.

Dle knihy Wilfrida Stinissena „I dnes je den Boží. Rozjímání na celý rok“ (Karmelitánské nakladatelství 2004, www.ikarmel.cz)

Co rádi čtete?

Že vůbec rádi nečtete? Pak možná právě tahle „prázdninová“ knížka je to pravé pro vás. Jmenuje se „Žil jsem jako kniha“ a vypráví příběh kluka jménem Derek, který knížky a čtení přímo nesnáší. Mnohem víc ho baví kreslit si obrázky, chodit na procházky se

svým psem a se svým kamarádem vymýšlet různé lumpárny. Jeho představy o trávení prázdnin se bohužel dost liší od představy jeho učitelky, která mu na léto uloží přečíst několik knih povinné četby, i rodičů, kteří jej dokonce přihlášili na vzdělávací tábor. Nakonec to však nedopadne zdaleka tak zle. Derekovi se během prázdnin podaří vyřešit tajemnou záhadu ze své

minulosti a získat nové kamarády. Čtení si sice úplně nezamiluje, ale objeví způsob, který mu umožní se knížkou prokousat. Každou posanou scénu si pomoci své fantazie představuje. Takže co – nezkusíte to i vy? Knížku napsala Janet Tashjianová a spoustou půvabných malíčkových kresbiček ji ilustroval její syn Jake – podobnost s Derekem určitě není náhodná:-)

JK

Křehký vztah - O přátelství

Tak jako hrníček s talířkem k sobě nerozlučně patří, tak i přítel s přítelem jsou jako rovní bratři.

Hrníček bez talířku zeje prázdnotou, talířek bez hrníčku proustou čistotou.

Ač jejich vztah, zdá se být křehčí, život ve dvou je přece jenom lehčí.

Jitka Vestfálová (Landová)

C E S T A

Zruč nad Sázavou

Jsou prázdniny, takže všichni jezdíme někam na dovolené nebo na výlety. Pokud právě nevíte, kam se vydat, máme pro vás jeden návrh – navštívte malebné město Zruč nad Sázavou. Dominuje mu zrekonstruovaný zámek, ležící na skále nad řekou Sázavou, který si můžete prohlédnout v jednom z dvou prohlídkových okruhů. Během prohlídky si mimo jiné můžete poslechnout orchestrion nebo zkusit klikou natáhnout historické věžní hodiny. Tím ovšem zábava pro děti zdaleka nekončí! V zámeckém příkopu si na Zábavné

Tip na výlet

stezce rytíře Miloty Kolowrata můžete vyzkoušet, zda byste se stali platnými členy rytířské družiny – třeba při střelení z luku, šplhu na totem, hodu sekýrkou nebo např. lovu ryb. Holčičky nadchnou návštěva Království panenek s 6 tisíci exponáty z celého světa. Zábavně naučnou stezkou zámeckým parkem, kde můžete potrápit své mozkovny, dojdete k nově zpřístupněné Kolowratské věži. Každé patro věže je interak-

tivní a ve výšce 20 metrů je překrásný výhled na celý zámecký areál a také na unikátní Vodácké muzeum stojící v nedalekém Zručském dvoře. Zde si můžete prohlédnout historické, ale i nejmodernější lodě a kajaky. Určitě se vám bude líbit mluvící figurína a na modelu řeky si vyzkoušíte sjetí lodičky na bezpečném a nebezpečném jezu. Ve Zručí najdete také další vyhlídkovou věž – rozhlednu Babka – a úžasně dětské hřiště, kde je nejen spousta prolézaček a dalších atrakcí, ale také dráha pro šlapací autíčka a kuličková dráha, kde můžete uspořádat napínavý turnaj s hliněnými kuličkami. JK

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za naši krásnou zem, kterou můžeme teď v létě ještě lépe poznávat. Děkujeme za její nádhernou přírodu, krásná města a vesnice, úrodná pole i hluboké lesy, vysoké hory, oblé kopce, malebná údolí a čisté řeky. Chceme ji chránit, pomáhej nám při tom, prosím.

Amen

13. Lední medvěd na houbách

Tohle léto bylo docela teplé, ale zároveň pravděelně přišelo. A to, jak mnozí vědí, jsou ideální podmínky pro růst hub. Eliška se zvířátky chodili na houby moc rádi. Všichni byli výborní pátrači, dokázali objevit i úplně malinké a dokonale ukryté houbičky. Jen v jednom se zvířátka značně lišila – ne každý byl schopen zapamatovat si, které houby jsou jedlé a které ne.

Největší problémy to dělalo lednímu medvědovi. Jak také jinak, když jsou lední medvědi zvyklí na prostředí, kde žádně houby nerostou! Naš medvědek byl tak nadšený každým svým nálezem, že sbíral bez třídění úplně všechno. Košík měl vždycky plný jako první, ale když mu Eliška jeho úlovek přebírala, většinou z něho zbyla sotva třetina. Medvěd ne-dokázal pochopit, proč tak krásné houby, jako je třeba muchomůrka červená, se nesbírají. „Vždyť jsou jedovaté!“ vysvětlovala mu trpělivě Eliška. „Podívej, medvídku, tenhle hříbek, ten je jedlý. Má hnědý klobouček, který je zespodu žlutý. Ten si nemůžeš s ničím splést. Pamatuji si, že když si nejsi jistý, jestli se ta houba dá jíst nebo ne, radši ji nech v lese. Víš, co, sbírej raději jenom hříbky, ano?“

Medvědek tedy litostivě slíbil, že už bude sbírat

jenom hříbky, i když mu srdce trhalo, že v lese musí tolik krásných hub nechat.

Poodešel kousek dál, aby se ostatním nepletl do cesty, a najednou uviděl nádherný veliký hříb. Nadšeně jej utrl. Za chvíličku spatřil další a hned vedle něj se k sobě tulily dva menší. Medvědek dostal úplnou loveckou horečku. Běhal od jednoho hříbku k druhému, vzrušeně se rozhlízel, aby na některý náhodou omylem nešlápl, a když konečně skončil a trochu se vydýchal, měl v košíku dvacet pět nádherných, zdravých hříbů.

Nadšeně utkal za Eliškou, přesvědčen, že tentokrát jej určité pochválí. Když Eliška viděla, co přinesl v košíku, na chvíličku se zarazila, ale jen na vteřinku, takže si medvídek ničeho nevšiml. Potom ho pohladila a pochválila, jaké krásné houby tentokrát našel. Bohužel, doma je musela nenápadně vyhodit – byly si sice hříby, ale žlučnický – ty jsou nejedlé, protože jsou velice hořké. Proto se jim také říká hořčáky. Vypadají ovšem krásně, to se musí nechat. Od jedlých hříbů je poznáte

podle světlejšího klobouku, který je zespodu

ružový.

Tak vám s Eliškou přejeme hodně radosti a úspěchů nejen při houbaření a od zářící se na vás budeme těšit zase s novými příběhy!

Jana
Krajčířiková

Soutěž o tři knihy

Protože o prázdninách máte určité víc volného času, připravili jsme pro vás tentokrát ne pět, ale hned deset rozdílnů mezi dvěma obrázky!

Určité je všechny hravě najdete. Své řešení nám pošlete na adresu redakce nebo na mail jana.krajcirikova@ccsh.cz nejpozději do poloviny září – v říjnové Cestě se dozvíte jména výherců.

Nezapomente nám také poslat svou adresu – ať víme, kam má putovat případná výhra.

Najdi 10 rozdílnů

Blahopřejeme výhercům z červnového čísla

(tjienka: Koncili v Basileji):

Jan Zmek, David Dočkal a Jakub Peroutka z Kolína

Tábor Borovnice 2016

Letošní tábor Ekumenické sítě pro aktivity mladých v Borovnici byl náš již dvacátý první. Co ho asi nejvíce charakterizovalo, byla účast nebyvalého počtu předškolních dětí ve věku 3 – 5 let, kterých bylo celkem sedm. Z toho vyplývá, že to bylo pro všechny zúčastněné mnohem náročnější než lindy. Ti maličtí se učili samostatnosti, ti větší hlavně trpělivosti. Všem jim patří můj veliký dík, stejně jako všem vedoucím!

A co jsme spolu zažili? Seznámili jsme se s příběhem krále Šalomouna, postavili chrám a postupně s proroky Eliášem, Elišou, Jonášem a Jeremiášem sledovali smutný příběh o rozdělení izraelské země až k babylonskému zajetí. Smutno nám ale určitě nebylo. Některé příběhy jsme si zdramatizovali a to i hodně originálním způsobem – například nečtyřbýlo vystoupení živé zvěře (hlemýžďi a žabky – nikdo z nich však během představení netrpěl) nebo rapová opera. Vyrobili jsme si krásné oddílové vlajky. Hráli jsme spoustu her a soutěží v lese, na hřišti, u vody i přímo v táboře. Každý den jsme hledali ukryté biblické verše, a i když někdy to bylo opravdu obtížné, nakonec jsme je vždycky objevili. Během dvou výletů jsme vystoupali na bájný Blaník (včetně mrňousků, kteří sice měli kratší trasu, ale zvládl ji bravurně) a pořádně zmokli na cestě na Konopiště. Zpívali jsme u tábora ku a za tmy potom vyrazili jednou s baterkami do lesa (Ani tříletý Igorek se nebál, „protože měl

světylko“), a podruhé s pochodněmi k nedalekému rybníku. Při tradičním vaření na ohni děti zase posunuly laťku o něco výš a připravily nám báječnou hostinu o třech chodech. Troufaly si dokonce i na bramborové těsto vyrobené přímo z brambor – nikoliv ze sáčku! Podle připravené mapy jsme vykopali vzkazy, které nám zde zanechal loňský tábor, a napsali a ukryli jsme dopisy pro ten příští. Kdo chtěl, napsal dopis i sám sobě – dostane jej přesně za rok, kdy už všichni budeme zase o rok starší a snad i moudřejší.

Byly to krásné dva týdny a moc děkujeme pražské diecézi, náboženské obci Praha 1 – Staré Město a Nadačnímu fondu Veolia, díky jejichž příspěvkům jsme mohli zažít i děti ze sociálně znevýhodněných rodin. Naše veliké poděkování patří samozřejmě i Panu Bohu, že nás po celý tábor provázel. Doufáme a těšíme se, že tomu tak bude i za rok.

Jana Krajčířiková

Ženu statečnou kdo nalezně?

Priscilla

Jezdíte, děti, rády pod stan? V dnešní době je to pro nás hlavně prázdninová zábava, ale dříve lidé ve stanech trávili času mnohem víc – a některé kočovné národy, například Mongolové, tak žijí dodnes. Nemají stálé bydliště, ale přесouvají se se svými stády z místa na místo a bydlí ve stanech. Také staří Izraelci, hlavně když putovali čtyřicet let

nařazení císaře Klaudia, že všichni Židé musí Řím opustit. Vydali se tedy do Kointu a zde se seznámili s apoštolem Pavlem, který sem na své misijní cestě doputoval z Athén. Sblížilo je jednak společné řemeslo – Pavel totiž také uměl šít stany – ale především víra v Ježíše Krista jako Mesiáše. Ta byla u Akvily a Priscilly tak silná, že neváhali Pavla při

jeho dalším putování následovat do Sýrie a do Efezu, kde poté zůstali a pokračovali v Pavlově práci.

Mimo jiné se například ujali Apolla, kterému důkladně vyložili Boží cestu, aby mohl co nejlépe misijně působit. Zdá se vám to jako obyčejný příběh? Na první pohled jistě ano, Akvila i Priscilla byli lidé jako každý jiný. Patřili však mezi první křesťany, kteří byli všichni bez

rozdílu velmi stateční – ačkoliv věděli, že jim pro jejich víru hrozí pronásledování, vyhnanství a možná i smrt, nejen, že se jí nevzdali, ale šířili ji dál. Nám už dnes nic takového nehrozí, takže čeho bychom se báli?

pouští, se s tímto způsobem života důvěrně seznámili.

Já bych vám dnes chtěla představit ženu jménem Priscilla, která si šít stanů zvolila za své řemeslo. Její muž byl Žid a pocházel z Pontu. Poté však se svou ženou žili v Římě, odkud je vyhnalo

Léto na Kopani

Pout – no samozřejmě zásadská! Konala se pout také v Dřzkově, a nemýlím-li se, dokonce dvakrát. Jednou brzy na jaře a podruhé v létě, na svátek sv. Bartoloměje (24. 8.). I tam jsme zašli, ale co platno, nebylo nad poutí zásadkou. Slavívala se vždy v neděli kolem svátku sv. Prokopa. Ach, co pravím, nejen v neděli, ale i v pondělí a ještě i druhou neděli. Muziku z velikých flašinetů bývalo slyšet až k nám na Kopaně už několik dní před hlavní poutí. My jsme ještě tehdy musily chodit do školy (prázdniny byly až od 15. července), ale mohu dnes docela zodpovědně říci, že už to bylo zcela zbytečné chození v myslí každého školáka dominovala pout. A bývalo se také nač těšit! Nebyly to jen voňavé koláče všech druhů: makové, tvarohové, sýrové, hrozinkové, povidlové, marmeládové či moučné, pečené buď v pekaře Celdy Picana na Studnici nebo v domácí peci u Málků, kterými jsme se pak živily celý týden i přes tzv. malou pout, ale pod kapli se stavěly vždy nejméně dva kolotoče, koničkový a řetízkový, dvě houpačky (pro děti a pro dospělé) a stavělo se i šapitó pro cirkus a zvěřinec. Strážnice byla od prvního dne obsazená téměř k umačkání a těch krámků! Ty s botami, klobouky a čepicemi nás děti nezajímaly, pro nás měly větší přitažlivost krámký s tureckým medem a s cukrovou vatou nebo pouhé stoly se sklenicemi nebo s bečičkami nakádaných okurek a u nich skleničky s lákern (a okurkovou vodou) a pak ty kolotoče a houpačky. Kde a u čeho se zařadit, nebylo problémem, horší to bylo

už s penězi – krejcarý a pětníky.

My, kopanišské děti, jsme měly vždycky tak trochu smůlu. Doma peněz nazbyt nebylo, maminka, která byla velmi šetrná, nám sice dopřála svězt se na kolotoči nebo zhoupnout na houpačce, i toho tureckého medu nebo cukrov nám dopřála, ale zbytečně se utráčet nemohlo. Vždyť nebyla poutí jenom v neděli, ale v pondělí jsme chtěly jít také a na druhou neděli opět. Jít na kolotoč nahoru vozit (tročit kolotočem), to jsem měl přísně zakázáno a také se mně ani nechťelo tlačit se mezi kluky, tři kusky kolotoč tlačit a pak se jeden svězt. Vzpomínám, že jednou jsme šli my

děti s maminkou (tatínek hrál) na poutě s korunou, s jednou korunou, kterou přinesla maminka zase celou zpátky domů, a přece jsme užily jako snad nikdy jindy. To jsme se na pouti setkaly se strýčkem Celestýnem, vlastním maminičným bratrem, a ten nás všechny podaroval penězi na kolotoč, houpačky a na zvěřinec a ještě jsme si nesly domů kromou cukroví. Vzpomínám si také, že jsem byl jednou s maminkou na pouti

v Huti. Tehdy se začaly nosit naškrobené tvrdé línce. Žadonil jsem na mamince, aby mně také takový tvrdý límec koupila, protože už žádný z kluků nenosil košile s krejzilkem, jen já. Slibila a slib splnila. Když mně pak prodávající límce na křk „napsával“, chlubil jsem se každému: „Josko, koukej, já už mám taký límeci!“ nebo „Franto, nevidíš, že mám límeci?“ Tak jsem s límcem šťastný prochodil celou pout, ani na kolotoč nebo na houpačku jsem nechťel jít, ale to spíše proto, že se houपालi nebo točili převážně jen němečtí kluci. Cestou domů však nastala změna. Límeci začal

na křku škrtit a řezat. I prosil jsem maminku, aby mně límeci odepjala, ale ta odmítala: „Chťeis límeci, tak si ho užij!“ Teprve, když jsme přicházeli na Stanovsko a mě žadonění se proměnilo v pláč, ustrnula se maminka a límeci z křku odepjala. Moc dlouho jsem pak límeci ani vidět nemohl. Dřzkovské pouti nás moc nelákaly a pokud se pamatují, byl jsem na ní snad jen jednou, až potom jako student jsem byl ani ne tak na pouti jako na poutové zábavě.

Tuším, že to bylo roku 1912, když o dřzkovské pouti odpoledne přeletěl nad Kopaně směřem k Jilovému cestovní balon, který jsme všichni poprvé viděli. Měl už spuštěné lano s hákem a chťel se pravděpodobně na něčem zachytit. Vznášel se velmi nížko, hák se téměř dotýkal koruny vysoké třešně stojící před domem. I lidé jsme v koši docela dobře viděli a mávali jsme jim. Druhého dne jsme se dozvěděli, že balon přistál někde u Vlastiboře. Vzpomínám také, že při jedné dřzkovské pouti jsme se vypravily s maminkou místo na pout do Borovi na houby. A jen jsme vkročily do háje, nacházely jsme tolik křemenáků a hřibků, že se až maminka začala bát, neboť to prý musí být nějaké okouzlení – v životě nikdy tolik hub nenašla - a raději jsme z lesa utekly. Do Bozkova na pout, které se konávaly zpravidla týden před poutí zásadkou, z Kopaně nikdy nechodil. Bylo to trochu daleko a tam chodívali lidé hodně pobožni. Ale pamatují se, že se říkávalo: Svátý Prokop chodí do Bozkova na pout k Panence Marii pro houbové semínko, které potom hned rozšívá. A tehdy také začínaly růst houby.

Kamil Hnídek: *Vzpomínky na Kopaně*

Přírodní historie Bible

Esej o trpělivosti cest

JAHVE, KRAKONOŠ A MÁCHA

Věfici vnímají svatá písmena všech národů jako zjevené slovo Boží a vykládají je z pozice víry. Archeologie či historie se naopak snaží vyčíst realie, jako jsou například jména měst či místní zvyky. Vědy na rozhraní archeologie a antropologie jdou ještě dál. Vycházejí z rekonstrukce místních přírodních podmínek a snaží se ukázat, jakým způsobem životní prostředí vtiskne určité komunitě názory na život a jak daná ekologická filosofie pronikne do jazyka či třeba do způsobu editování svatých písem. Pár příkladů nám tuto záležitost dobře osvětlí. Například slovo „rival“ je odvozeno od latinského názvu pro řeku „rivus“. Rival byl původně soused, který žil vedle nás na břehu jedné řeky, ale jak přibývalo lidí, bylo čím dál těžší dělit se o vodu, a z původně přátelského vztahu se stala nebezpečná soutěživost. Podobně beduíni ze Sinaje vnímali božstvo, pro které se vžilo jméno Jehova či Jahve, jako horského boha, který zná bezpečné cesty přes poušť, chrání jejich stáda a vede je k pramenům a pastvinám. Tuto představu lze vyčíst například ze Žalmů, ale na počátku je mocnost, jakou bychom v našich podmínkách nejspíš připsali Krakonošovi. Možná i Máchova „Poutí krkonošská“ a celé jeho putování je cestou k osobnímu Bohu, a proto nás dodnes tak dojíhá.

Jazykové stopy se objevují ve významových posunech. Například slovo „lahem“ původně znamenalo potravu, ale v dnešní hebrejštině označuje chléb, a tedy zemědělské etnikum, zatímco v arabštině maso, a tedy kočovný národ. Stejný základ mají i výrazy pro stan v hebrejštině a pro rodinu v arabštině.

ZEMĚ ZASLÍBENÁ

Zdá se, že Židé jsou historicky jako národ dědici tří různých tradic a ekosystémů. První z nich můžeme označit jako abrahámovskou linii a přiřknout ji kočovným beduínům z rozhraní pouště a travnaté lesostepi, která v se v podobě slavného úrodného půlměsíce klenula mezi Palestinou a Mezopotámií. Druhá linie – mojžíšovská – představuje uprchlé židovské otroky a je jí blízký ekosystém nilské delty a úrodného, poměrně vlhkého pásma při pobřeží Středozemního moře. Třetí linie je tvořena původním obyvatelstvem na samém okraji Palestiny. Podle archeologických pramenů to vypadá tak, že tito „hraničáři“ žili v opozici vůči centrální moci sídlící na pobřeží a byli více otevřeni kočovníkům a poušti. Z těchto všech vlivů se po usazení židovských kmenů v Palestině stala nejdůležitější hranice mezi vlhkou zemědělskou zónou a suchou polopouštní oblastí.

Samotný Jeruzalém leží podle izraelského pedologa D. Hillela přesně na rozhraní mezi středozemní zónou s průměrnými ročními srážkami 600 mm a semiaridní oblastí s pouhými 200 mm srážek. Hranice je zde tak ostrá, že z jedné klimatické zóny do druhé přejde chodec za dvacet minut. Současné rozdělení Jeruzaléma mezi Araby a Židy, tedy původně mezi nomády a zemědělce, nejenom přesně odpovídá dnešním podmínkám, ale také automaticky navozuje tradiční tisícileté nepřátelství. To by zde existovalo bez ohledu na národ či náboženství, protože beduíni pohrdají lidmi, kteří obdělávají půdu, ale potřebují jejich mouku. Podobná situace panovala i mezi saharskými Tuaregy a zemědělci z libyjského pobřeží.

Nájezdy sveřepých kočovníků nejspíš urychlily vznik městské kultury, protože o trochu méně bojovní zemědělci brzy poznali výhodu hradeb. Válka pak často přecházela v pouhé tvrdé smlouvání, s jehož

slabší verzí se návštěvníci v Orientu setkávají dodnes. Poutí židovského kmene začala podle svědectví Bible a několika sumerských pramenů v severní Mezopotámii. Odtud Židé putovali vlhkým podhůřím hor až do jižní Sýrie a dál do Izraele. Ještě v 19. století beduíni cestovali třeba ze Súdánu do severní Libye

na vzdálenosti víc než tisíc kilometrů, takže Abrahamova poutí nebyla z hlediska délky cesty ničím mimořádným. Jediné však bylo, že Židé si dokázali uchovat svoji identitu a nezaniknout v moři putujících kmenů.

Před prokopáním Suezského kanálu neexistovala jasná geografická hranice mezi Asií a Afrikou. Ta byla dána spíše odlišným způsobem závlahového hospodářství, které záviselo buď na zimních středozemních srážkách, anebo na chodu jihovýchodního monzunu, který od srpna plnil prameny Nilu. Některé židovské klany tak po snadném několikadenním putování dosahovaly nilské delty, kde se usadily a postupně se ocitly v nevolnickém postavení. Mojžíš však nemohl z Egypta vyvést velké množství lidí – možná jen několik set či prvních několik tisíc Izraelitů – protože by je Sinaj neuživil, i když v té době byl o něco vlhčí a v údolích plný terasových polí a zahrad.

Putování židovských kmenů si dnes představujeme jako epizodický proces, kdy během několik let trvajících sucha se kmeny dají na pochod a svedou válku o přístup k vodním zdrojům. Usadí se a pak se opět po desetiletích či staletích během další aridní vlny přesunou dál. V logice beduínského putování se někdy jedná o jednorázové přesuny na nové pastviny, ale jindy o sérii pohybů tam a zase zpátky. Proto Abrahám i Mojžíš mohli mít několik méně výrazných předchůdců. Je vždy obtížné nalézt původ nějakého etnika či kultury, ale pokud by židovská pouť

začala někdy v polovině třetího tisíciletí před Kristem a skončila Davidovým dobytím Kanaánu, pak by hledání zaslíbené země trvalo skoro patnáct století snů o úrodné a pramenité zemi.

SETKÁNÍ U STUDNY

Kmeny sestávaly z širších rodin, tedy rodinných klanů, které měly sblíženou identitu a společně se staraly o komunální studny. Pokud v nich bylo dost vody, dovolovaly je využívat i cizincům, ale jindy o ně sváděly války. Studna byla středisko kmene, kam se každý musel dřív nebo později dostavit. A protože za zásobování vodou byly odpovědné ženy, tak se nedivíme, kolik biblických příběhů se odehrává u studny. I výraz „pramen vody živé“ můžeme chápat v naprosté základní rovině jako vodu, která není slaná ani znečištěná trusem dobytka či velbloudů.

Vodní hospodářství v aridních podmínkách vedlo ke dvěma vyhraněným typům chování – k proslavené nomádské pohostinnosti i ke kmenovým válkám. Představte si situaci, že ve vaší studni dochází voda a pastviny jsou přepasené. V té chvíli se objeví jiní kočovníci, kteří se domáhají svolení nabrat si vodu. Kmen váhá, zda jim má přístup odepřít, a pak nejspíš dojde k válce, protože jejich dobytek bez vody nedojde daleko. Anebo kmen „zapře sám sebe“, protože ví, že i on bude brzy odkázán na milosrdenství jiných beduinů, a přístup k vodě povolí. Déšť na poušti totiž padá v podobě „skvrn“ o průměru několika desítek kilometrů, takže dlouhodobé přežívání je možné jen ve vzájemné pomoci. Obě varianty jsou riskantní a objevují se ve Starém zákoně jako scénář „miluj svého bližního jako sebe samého“ i jako návod k vyhlazení celého kmene včetně žen a dětí.

Z hlediska sociálního modelování se jako nejlepší krátkodobé řešení jeví vzájemná spolupráce. Pokud však rostoucí populace výrazně převyšuje možnosti území, musí dojít k návratu do nějakých dlouhodobě udržitelných podmínek, což předpokládá snížení populace genocidou, hladomorem nebo dlouhým nejistým pocho-

dem do neznáma. Kdyby beduíni používali výrazu „dlouhodobě udržitelný rozvoj“, pak by automaticky do tohoto konceptu zavedli jako herní prvek ritualizovanou, ale nemilosrdnou kmenovou válku. V obou scénářích – válka i láska – se nesmí lhát, jinak kmen ztratí tvář, a tím i možnost vyjednávání. Čest je zde podmínkou přežití. Poušť není místo vhodné na kompromisy. V dnešní době čteme Desatero hlavně jako etický kodex, ale v nomádských dobách se jednalo o návod, jak udržet kmenovou pospolitost. Uvnitř komunity, která musí obstát mezi ostatními kmeny, se nesmí lhát ani krást, je třeba se starat o rodiče a poslouchat vyšší moc. Cizoložství bylo ve starších dobách chápáno hlavně jako škoda na mužově majetku a později jako příčina oslabujících rozbrojů. Tvrdé semiaridní podmínky diktovaly pojetí cti a přísnou morálku.

Zároveň ale část knih Starého zákona vznikala zhruba mezi 8. a 12. stoletím před Kristem v jednom z nejméně klimaticky stabilních období celého holocénu, kterému říkáme subboreál. Je to období nájezdů mořských národů, pádu Tróje, usazení Řeků v Evropě a obecně válek a stěhování národů. Část tohoto válečného étosu se otiskla v Bibli, podobně jako v později sepsaném Koránu nalézáme ozvuky kmenových válek.

NEDĚLE

Z Mezopotámie si Židé přinesli další zvyk, který dodnes zásadním způsobem ovlivňuje chod globální civilizace – je to odpočinek sedmého dne. D. Hillel se domnívá, že tato zásada vznikla tak, že půda se každý sedmý rok nechávala ladem. Něco podobného, ale většinou ve tříletém cyklu, platilo i pro evropské zemědělství. Nechat půdu „odpočívat“ je ve skutečnosti poměrně komplikovaná záležitost. Někdy se zaorává čerstvá tráva, jindy se nechají vysemenit zbytky obilí z minulého roku, které jsou spásány dobyt看em, jenž na oplátku pole hnojí. Jindy se suchá tráva spaluje, aby došlo ke hnojení popelem. V každém případě si Sumerové všimli, že dlouhodobě obhospodařovaná půda musí po několika letech opět nabrat sílu. V Egyptě, kde Nil každým rokem přinášel bahno jako přírodní hnojivo, to nebylo nutné. Propojením přírodního cyklu s lidským a kosmickým (protože tradičních planet bylo rovněž sedm) došlo k zavedení nepracovního dne, jako období určeného k regeneraci a po lopotné práci se zemí k poznávání nebes. V akademické sféře toto schéma dodnes přežívá jako „sabbatical“, tedy sedmý volný rok, zaměřený ke studiu těch záležitostí, na které není normálně čas.

TRPĚLIVOST CESTY

Klima a prostředí Izraele v tisíciletí mezi Davidem a Ježíšem můžeme označit jako stabilizované, a dokonce o něco vlhčí než dnes. Pole sahala daleko za dnes obdělávaná území. Přesto každých několik desítek let udeřilo několikaleté sucho (například v letech 67-62 nebo 25-24 před Kristem), které přinášelo hladomor a pohyby pouštních kmenů. Ke skutečnému klimatickému zlomu však došlo až někdy ve třetím století naší éry. Zdá se, že vystěhovalectví a celková sociální a environmentální nejistota této úpadkové doby v Římě přispěla k šíření orientálních kultů i křesťanství. Na podobném základě dnes funguje evropský islám.

Krajina v Ježíšově době byla ve vlhčím středozemním pásmu lidnatá, pokrytá poli a zahradami a na mnoha místech přežívaly zbytky lesů včetně mohutných dubů. Dnešní poušť se podobala savaně s nepravidelnými ostrůvky trávy a s deštníkům podobnými akáciemi. Místa se hluboko do jara udržovaly drobné vodní plochy, které fungovaly jako napajedla. Nezdá se, že by se přírodní prostředí té doby nějak hluboce vtisklo do křesťanství. Větší vliv měla rostoucí města, široce rozšířené kněžské a duchovní elity i skupiny náboženských hloubavců, které oscilovaly mezi radikalismem a alternativou. Globalizovaný helénský

svět poskytl vědomí širokého, nad-kmenového světa a filosofii. Židé však nikdy nezapomněli na jednoduché, svobodné a krušné doby svého pouštního putování. V tom se podobají usedlým Arabům, kteří stále ještě sní o svých beduínských kořenech. Židé však vynikli důrazem na paměť, historii a komunitní zkušenosť. S výjimkou Jeruzalémského chrámu se nesažili budovat obrovské stavby, i když dobře znali například egyptské pyramidy. Místo toho se soustředili na přenosné svatyně, jakou byla nejprve Archa Úmluvy, ale později knihy Starého zákona, Talmudu a výkladů. Knihy umožnily mobilitu a pobyt v diaspoře. Pokud mezi odchodem Židů z Mezopotámie a příchodem do Izraele uplynulo patnáct století, pak podobně dlouhá doba vyplněná putováním a touze po zaslíbené zemi uplynula i mezi islámskou expanzí a založením státu Izrael. Některé věci trvají dlouho a vyžadují trpělivost.

Myslím, že na závěr je nutné říct, že Bible či Korán jsou především náboženské texty, které sice obsahují některé reálie, jež se dají uchopit přírodními či humanitními vědami, ale v samém jádru jejich sdělení je obsaženo něco nepopsatelného, co věda může jasněji ukázat, ale ne popsát.

Václav Cílek

Na začátku října se uskuteční již osmý ročník celocírkevního setkání mládeže z naší církve. Po pěti letech se místem konání stane opět malebné duchovní středisko Zahrada v Brně. Mladí účastníci se mohou těšit na pestrý, téměř festivalový program, plný hudby, tvůrčích aktivit, sdílení, her a nebude samozřejmě chybět ani duchovní vyžití.

Setkání mládeže

Víkendové setkání začne v pátek 7. října 2016 odpoledne, kdy se po příjezdu účastníci seznámí a interaktivní formou budou uvedeni do tématu. Letošní biblický verš, který se bude tematicky linout celou akcí, zní „Bůh je láska.“ Motto setkání mladých je graficky znázorněno i na plakátku v podobě důmyslné teologické slovní hříčky v anglickém jazyce. Slovo láska zpodobňuje červené srdce, které v sobě skrývá sloveso „být“. Srdce, láska obsahující bytí, zároveň tvoří střed slova Bůh, které celému plakátu vévodí a odkazuje k Tomu, koho se budeme při naší akci snažit poznávat ve svých životech i ve vztazích s ostatními. Spodní polovinu plakátu tvoří ilustrace mladých lidí, které na setkání v Brně jistě potkáte. K identifikaci jednotlivých mládežníků může napomoci fotografie přiložená k tomuto článku, která znázorňuje reálnou podobu postav z plakátu. Jsou jimi zejména členové organizačního týmu, který se od ledna schází

a průběžně tuto akci připravuje. Autorem plakátu je Eliška Müllerová, studentka architektury, které za grafické zpracování náleží velký dík.

Novinkou oproti předchozím ročníkům bude již zmíněný festivalový charakter celé akce. Na základě požadavků účastníků v minulých letech bude možné na setkání přijet jakýkoli den a zdržet se dle svých možností.

V registračním formuláři, který naleznete na webu, bude možné si zvolit datum příjezdu, odjezdu, objednat konkrétní stravování i formu noclehu. Nově také bude možné přespát ve stanu na zahradě, což počátkem října bude samo o sobě dobrodružné. Vrcholem celého setkání bude sobotní odpolední program, kdy se uskuteční již osvědčené volitelné workshopy (téma vztahů, netradiční sport, společensko-etické téma, biblické téma) a následně bude probíhat koncert mladých kapel a grilování. Z duchovního programu se můžete těšit na meditativní hudební ztišení s citáty z Labyrintu světa a ráje srdce od J. Amose Komenského či na nedělní bohoslužbu s místním bratrem biskupem Jurajem Jordánem Dovalou. Program celého setkání se bude jistě ještě vyvíjet a může se i změnit. Aktuální informace budeme přinášet na našem

webu: setkani-ccsh.webnode.cz.

Cílem celé akce je poskytnout prostor mladým lidem, aby se mohli seznámit se svými vrstevníky, sdílet duchovní hodnoty a životní otázky, ale také zažít několik dnů plných zábavy. Srdečně zveme všechny mladé lidi, kteří s naší církví žijí, jejich přátele i ty, kteří mají zájem ji blíže poznat. Pokud by v účasti bránil stud nebo obava, že na setkání člověk nikoho nezná, není třeba se strachovat, protože to se brzy po příjezdu změní. Od toho tato akce je. Přijed' i ty poznat nové tváře, zažít neopakovatelné chvíle, prohloubit svoji víru,

na našem

ujistit se o nezměrnosti Boží lásky, nechat se posilnit na cestě životem, užít si plno legrace, spočinout v kráse Boží přítomnosti s ostatními mladými husity z různých koutů naší vlasti. Kristýna Mlýnková

ZA KRÁSAMI VLASTI

Hrad Houska

Pro ty z vás, kteří se ještě do konce prázdnin chystají navštívit některý z našich tuzemských hradů či zámků, máme lákavý návrh: zavítejte do pekla. A to přímo jeho branou.

Hrad Houska, kterému se také říká brána do pekla, najdete v Máchově kraji – na Kokořínsku. Uprostřed málo přístupné krajiny byl na místě původního hradiště postaven patrně na přání Přemysla Otakara II. v téže době jako nedaleký Bezděz (ve 13. či na začátku 14. století). Oba hrady jsou také dílem jedné stavební huti. Hrad Houska byl později z gotického slohu přestavěn na renesanční zámek. Zůstaly zde však zbytky gotických staveb, ve kterých byly nalezeny cenné nástěnné malby z počátku 14. století a dále pozoruhodné renesanční malby, dnes ve své restaurované podobě.

Jak uvádí Wikipedie, na hradě se vystřídalo mnoho majitelů: z rodu Berků jmenujme Jindřicha, jehož bratrem byl husitský hejtman na nedalekém Jestřabí, či Václava Berku z Dubé, který po bitvě na Bílé hoře musel opustit svůj majetek a odešel ze země. Konfiskát pak získal levně Albrecht z Valdštejna.

V době husitských válek hrad koupil Jan Smiřický ze Smiřic, o němž je známo, že bojoval jako hejtman po boku pražanů. Později stál na straně Jiřího z Poděbrad, kterého však opustil a přidal se k jeho odpůrcům. Král jej obvinil ze zrady a nechal v Praze popravit... Z novodobých držitelů stojí jistě za zmínku Josef Šimonek, dřívější ředitel plzeňské Škodovky, jenž Housku koupil v roce 1924 a využíval jako letní sídlo a jehož potomkům dnes patří. Při prohlídce se možná dozvíte i to, že zde nahrála svou nejstarší dochovanou „studiovou“ nahrávku skupina Plastic People of the Universe; umožnil jim to Svatopluk Karásek, tehdy správce hradu.

Tak jako každý „správný“ hrad, je i Houska opředena pověstmi. Jedna se točí kolem pekelné brány, která by měla být ukryta pod kaplí, ležící v centru objektu. Vchod do samotného nitra pekla byl podle pověstí zasypán a na něm vystaven tento hrad jako strážce mezi světem dobrým a zlem skrývajícím se pod ním... A jako na každém „správném“ hradu i zde se dějí jistě nevysvětlitelné věci: například zdi kaple zůstávají i v nejteplejších dnech vlhké, porostlé lišejníkem, zatímco zdi ve vedlejší místnosti jsou zcela suché. Zvláštní jsou také některé malby v kapli, jako keltský ornament odkazující k slunečnímu kultu nebo obraz levoruké lučištnice s tělem napůl zvířecím či chcete-li kentaur – motiv pro křesťanské výjevy vsutku ojedinělý. Další obrazy v kapli však odpovídají svému prostředí – Ukřižování, život Marii a pašije. Kapli zdobí také velké postavy archanděla Michaela. Na jedné stěně váží při

posledním soudu lidské duše a na druhé bojuje s drakem.

Jednu noc přespal v prostředí hradu i K. H. Máchá, jemuž se prý ve snu zjevila dívka a ukazovala mu krabičku s pohyblivými obrázky jakýchsi příšer se svítícíma očima, které vozily lidi ke hradu (snad auta a autobusy?:-)). Když se jí zeptal, co to znamená, odpověděla, že Praha v roce 2006.

Jedno z místních tajemství bylo nicméně celkem přesvědčivě vysvětleno, a to charakter zdejší vody údajně pocházející od ďábla: V 80. letech minulého století se hrad dostal do rukou státního podniku Spolana Neratovice, který jej chtěl přestavět na rehabilitační středisko pro zaměstnance. K tomu bylo třeba hodně vody, a tak byla ve skále vyvrtána hluboká studna. Když vrtaři narazili na vodu, zjistili, že je voda silně radioaktivní.

Možná bychom vysvětlili i další tajemné úkazy místa, které rozhodně stojí za návštěvu – třeba v noci (zavedeny jsou i noční prohlídky) nebo v době konání některého ze zábavních pro-

gramů; např. 13. 8. „Ze století do století“, 27. - 28. 8. „Renesanční jarmark“, 10. 9. „Hradní koncert“ či 24. 9. „Historické klání“. Provozní doba je v srpnu a září od úterý do neděle, od 10 do 18 hodin. Ale kdybyste si chtěli na hradě cokoli vyfotit, netešte se – fotky zde pořízené nikdy dobře nevyjdou...

Typ pro našeho grafika Milu a obecně pro milovníky cyklistiky: Celodenní výlet vede z nádraží ve Mšenu prudkým klesáním do Kokořína, širokým údolím podél potoka Pšovky do Tubože, okolo rybníka po vedlejší silničky doprava k Dolní Housce a velmi strmým stoupáním na Housku. Odtud po modré značce po lesních a polních cestách do Nosálova a zpět do Mšena na vlak. Případně – něco málo přes deset kilometrů je vzdáleno Máchovo jezero. Dovedou vás k němu značené cyklostezky.

Jaroslava Koubová a redakce

Festival Hudba zemí Koruny české na dvoře císaře a krále Karla IV.

První týden v září bude spolek 108 Hz pořádat na Malé Straně první ročník festivalu Hudba zemí Koruny české na dvoře císaře a krále Karla IV, a to u příležitosti 700. výročí narození tohoto významného evropského panovníka. Festival bude začínat 2. 9. ve výroční den korunovace Karla IV. českým králem (2. 9. 1347) a bude zahrnovat odpolední a večerní koncerty duchovní hudby gotiky z období působení Karla IV. na pražském dvoře. Pořádány budou důsledně v prostorách, které již v době panování Karla IV. existovaly, tj. v kostele sv. Jana Křtitele na Prádle, v Sále Juditiny věže a v kostele sv. Vavřince na Újezdě. Koncerty budou zahrnovat hru na dobové hudební nástroje (zobcové flétny, niněra, dudy, hackbret aj.) včetně ukázek originální notace a budou doprovázeny komentáři našich předních muzikologů působících na katedře teorie a dějin hudby HAMU a ústavu hudební vědy FF UK. Detailní program najdete na webu církve v rubrice Pozvánky a přineseme jej rovněž v příštím čísle.

red

Barvy domova

Ekumenická rada církví vyhlásila při příležitosti Modlitby za domov 2016 výtvarnou soutěžní přehlídku pro děti a mládež „Barvy domova. Díky za domov, díky za vlast“. Soutěžní práce zašlete poštou na adresu Ekumenická rada církví v ČR, Donská 5, 100 00 Praha 10 do 3. 10. Další informace na www.ekumenickarada.cz nebo tel.: 774 219 041. **red**

Babí léto pro seniory

Jako již tradičně, i letos se bude konat „Babí léto“ - pobyt pro seniory v Janských Lázních. Uskuteční se ve dnech 5. - 9. září v rekreačním zařízení „Betlém“. Připraven je bohatý program: vycházky, trénování paměti, rukodělné dílničky, promítání... Přihlášky: NO Hronov, Padolí 240, 549 31 Hronov, e-mail: faraccsh.hronov@seznam.cz. Bližší informace podá Olga Líbalová tel. 605 118 404, nebo 774 949 498. **OL**

Pořady s náboženskou tematikou ve vysílání Českého rozhlasu

ČRo Dvojka

Jak to vidí | 30 min.
moderuje Zbyněk Čenčík a sestra Angelika (křesť. Pírtová) **8.30–9.00** neděle

Kontakt Dvojky | 60 min.
moderuje Eva Hůlková **20.00–21.00** každou druhou středu

ČRo Vltava

neděle dopoledne

Etická knihovna **6.35–6.55**

Liturgický rok **7.00–7.35** Duchovní sdělení a vyhlášení

Ranní slovo **7.35–8.00** o biblických textech

Duchovní hudba **8.00–9.00** hudba z církevního prostředí

Bohoslužba **9.00–10.00**

Varhanní hudba **10.00–11.30**

pondělí - pátek

Ranní úvaha **6.50–7.00** úvaha, meditace, víra

Bohoslužby o církevních svátcích

ČRo Plus

Vertikále | 60 min. **9.10–10.00** neděle

Hovory o víře | 25 min. **20.35–21.00** neděle

Ranní, Dopolední a Odpolední Plus Po–So nepravidelně
připravily DVŘI z náboženské ústředí

ČRo Radio Wave

Hergott | 10 min. **18.00–19.00** neděle
4.00–5.00 středa repríza

REGIONÁLNÍ STANICE ČRo

všechny regionální stanice vyhláší

Mezi nebem a zemí | 68 min. **9.04–10.00** sobota
magazin o víře a společnosti

Šalom alejchem | 15 min. **19.45–20.00** neděle
přání o štěstí v českém i mezinárodním kontextu

www.rozhlas.cz

Týdeník Církve československé husitské.

Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová, redaktori: PhDr. Václav Drašnar, Mgr. Ervín Kukuczka,

Milan Udržal, grafik: Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčírřiová. Tel. redakce: 220 398 107;

e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace: A.L.L. production s. r. o.,

F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9, Call centrum - tel.: 840 306 090.

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Předplatné: František Brynych, tel.: 220 398 117, e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

Koncerty u sv. Mikuláše

- **15. 8. - 20 hodin**
Bach, Händel, Vivaldi, Mozart
Koncert pro varhany a orchestr
A. Bárta - varhany
Camerata Pragensis Orchestra
- **16. 8. - 17 hodin**
Händel, Bach, Telemann, Mozart
M. Hanzal - varhany
F. Bílek - trubka
- **17. 8. - 17 hodin**
Bach, Franck, Bizet, Dvořák
B. Rabas - varhany
I. Slavíková - mezzosoprán
- **17. 8. - 20 hodin**
Dvořák, Ravel, Mozart, Vivaldi
Radio Symphony Collegium
M. Zvolánek - trubka
- **18. 8. - 17 hodin**
Bach, Händel, Vivaldi, Saint-Saëns
Saint Nicholas Chamber Soloists
- **19. 8. - 17 hodin**
Bach, Schubert, Dvořák, Verdi
J. Kšica - varhany
T. Jindra - bas
- **19. 8. - 20 hodin**
Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi Orchestra Praga
V. Návrat - barokní housle
- **20. 8. - 17 hodin**
Bach, Händel, Telemann, Marais
J. Popelka - varhany
M. Lopuchovský - flétna
- **20. 8. - 20 hodin**
Vivaldi, Schubert, Dvořák, Gershwin
Consortium Pragense Orchestra
- **21. 8. - 17 hodin**
Caccini, Bach, Vivaldi, Mozart
Z. Němečková - varhany
V. Likérová - soprán
- **21. 8. - 20 hodin**
Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi Orchestra Praga
V. Návrat - barokní housle

(Inzerce)

G IS D

U 4,8

SETKÁNÍ MLADÝCH CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ

BRNO, 7 - 9. října 2016

SETKÁNÍ, HRY, SDÍLENÍ, MODLITBA, KONCERT

Více informací a přihlášky na www.setkani-ccsh.webnode.cz

nebo FB stránkách **Mládež CČSH**

kontakt: kristyna.mlynkova@ccsh.cz

